

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Warszawa, dnia 27 lipca 2020 r.

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich

DSRiN-I.8444.127.2020

Dot. ZSM.422.3.2020

Biuro

Rzecznika Praw Dziecka

Szanowni Państwo

Serdecznie dziękując Panu Rzecznikowi za zainteresowanie sprawami dotyczącymi sporów rodzinnych o charakterze transgranicznym i możliwością ich rozwiązywania w drodze mediacji, uprzejmie odpowiadam.

Podzielam ocenę Pana Rzecznika, że transgraniczne konflikty rodzinne powinny być rozwiązywane w sposób najmniej dotkliwy dla dzieci, poprzez koncyliacyjne niwelowanie rozbieżności i osiągnięcie porozumienia między rodzicami, które uwzględniałoby przede wszystkim dobro małoletnich.

Nie ulega wątpliwości, że rozwiązanie problemu w drodze mediacji wymaga współdziałania obu rodziców, co w sprawach transgranicznych zdarza się bardzo rzadko, pomimo podejmowania od 2016 roku przez Ministerstwo Sprawiedliwości szeregu działań zmierzających nie tylko do rozpowszechniania lecz również zachęcania uczestników do korzystania z tej instytucji.

Pragnę podkreślić, że uczestnicy postępowań prowadzonych w trybie konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz.U. z 25 września 1995 r., dalej: „konwencja haska”), byli i w dalszym ciągu są informowani o mediacji, jako najefektywniejszym sposobie rozwiązywania konfliktów rodzicielskich. Tego rodzaju

informacje były i są przekazywane rodzicom pisemnie, jak również podczas prowadzonych z nimi rozmów telefonicznych. Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich i nadzorujący Departament Pan Minister Michał Wójcik przywiązują bardzo dużą wagę do mediacji i zawsze poddają pod rozwagę rodzicom skorzystanie z tej instytucji. Pragnę zauważyć, że od wejścia w życie ustawy z 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych (Dz.U.2018.416, dalej: ustawa), co nastąpiło 27 sierpnia 2018 roku., polski organ centralny informując uczestnika o wpłynięciu wniosku w trybie konwencji haskiej, informuje go również o możliwości skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności o możliwości złożenia wniosku o przeprowadzenie mediacji w trybie art. 183¹ k.p.c. i następnego k.p.c. W każdym tego rodzaju przypadku do pisma jest dołączana szczegółowa informacja, w formie broszury, na temat mediacji transgranicznych. Z uwagi na okoliczność, że informacja o możliwości zakończenia sporu jest znana uczestnikom spraw haskich przed formalnym wszczęciem postępowania sądowego, to jedynie od ich dobrej woli zależy, czy tego rodzaju postępowanie zainicjują przed sądem. Pragnę wyraźnie zaznaczyć, że w wypadku nieskorzystania przez rodziców z mediacji, Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich zawsze nakłania ich do takiego rozwiązania, zwracając uwagę na płynące stąd korzyści dla dobra ich dzieci. Poddajemy pod rozwagę rodzicom konieczność zajęcia elastycznego stanowiska podkreślając, że dla dobra dziecka lepszym rozwiązaniem jest ugoda zawarta przed sądem, czy też przedsądowa, niż wydanie orzeczenia przez sąd, którego rozstrzygnięcie będzie satysfakcjonowało jedynie jednego rodzica. Pomimo priorytetowego traktowania mediacji przez Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich oraz wysiłku wkładanego w uświadamianie rodziców o jej zaletach, stopień ich skonfliktowania jest na tak wysokim poziomie, że podejmowane działania okazują się często niestety nieskuteczne.

Uprzejmie podnoszę, że Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich nakłania uczestników do mediacji również po prawomocnym zakończeniu postępowań haskich.

Jak już zaznaczyłam, Ministerstwo Sprawiedliwości przywiązuje bardzo dużą wagę do mediacji o czym świadczy funkcjonowanie Wydziału ds. Mediacji, który znajduje się w strukturze Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich, jak również dostępne na portalu Ministerstwa Sprawiedliwości szczegółowe informacje o mediacjach z podziałem na trzy kategorie: w sprawach nieletnich, w sprawach karnych i w sprawach cywilnych.

Niezależnie od działań Ministerstwa Sprawiedliwości ukierunkowanych na rozpowszechnienie mediacji w kraju, podejmowane są również inicjatywy wymiany doświadczeń w płaszczyźnie międzynarodowej.

Ministerstwo Sprawiedliwości współpracuje mianowicie z niemieckim Ministerstwem Sprawiedliwości w zakresie propagowania mediacji transgranicznych i wypracowania najlepszych praktyk dla wielokulturowych spraw opiekuńczych.

W lutym 2017 roku odbyło się polsko-niemieckie spotkanie resortowe, podczas którego uzgodniono dalszą realizację polsko-niemieckiego porozumienia zawartego w 2011 roku, którego celem było rozwijanie współpracy obu Ministerstw w zakresie propagowania mediacji transgranicznych w ramach międzynarodowych postępowań rodzinnych. Efektem spotkania, było zadeklarowanie reaktywacji stałej grupy roboczej przy okazji organizowanego wspólnie ze stroną niemiecką Międzynarodowego Sympozjum poświęconego mediacjom transgranicznym, które odbyło się w dniach 26-27 października 2017 roku, w Warszawie.

Sympozjum stanowiło ponowne otwarcie współpracy w zakresie mediacji i odnowienie woli realizacji porozumienia z 2011 roku. Spotkanie stałej grupy roboczej odbyło się 25 października 2017 roku, w siedzibie Ministerstwa Sprawiedliwości.

Grupa podjęła decyzję o dalszej, wspólnej współpracy w następujących płaszczyznach:

- organizacji corocznych wspólnych konferencji poświęconych problematyce stosowania mediacji w międzynarodowych postępowaniach rodzinnych;
- wymiany informacji o stosowanych w obu krajach rozwiązaniach prawnych w zakresie postępowań opartych na konwencji haskiej;
- wspólnych szkoleń i spotkań sędziów specjalizujących się w sprawach związanych ze stosowaniem przepisów konwencji haskiej.

System mediacji transgranicznych realizowany we współpracy ze stroną niemiecką, opiera się na założeniach Deklaracji Wroclawskiej i dostosowany jest do specyfiki postępowań transgranicznych, w których zaangażowanych jest kilka systemów kulturowych, językowych, a czasami religijnych. Jest to kolejne urzeczywistnienie współpracy polsko-niemieckiej, zapoczątkowanej podczas podpisywania Deklaracji w 2007 roku.

Kolejnym wspólnym przedsięwzięciem stałej, polsko-niemieckiej grupy roboczej, była odbyta w 2019 roku wspólna Konferencja, poświęcona specyfice postępowań prowadzonych w trybie konwencji haskiej.

Ministerstwo Sprawiedliwości propaguje mediacje nie tylko poprzez działania Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich, Departamentu Strategii i Funduszy

Europejskich, informacje na portalu lecz również poprzez Fundusz Sprawiedliwości, z którego istnieje możliwość sfinansowania nie tylko pomocy prawnej lecz również alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów, w tym mediacji transgranicznych.

Na zakończeniu pragnę zaznaczyć, że osoby zainteresowane mediacjami są informowane przez Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich, że obok kwestii związanych z konwencją haską, mają one zastosowanie również w sprawach związanych z władzą rodzicielską (opieką), kontaktami z dzieckiem i sprawami majątkowymi.

Pozostaję w przekonaniu, że niniejsza odpowiedź zostanie oceniona jako wyraz zbieżności celów sprawowanego przez Pana Rzecznika Urzędu i Ministerstwa Sprawiedliwości, którymi są ochrona i dobro dzieci.

Z p. Swi.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Spraw Rodzinnych
i Nieletnich

Katarzyna Świąboda-Miśkiewicz